

VISUOMENĖS SVEIKATOS SPECIALISTŲ IR SLAUGOS DARBUOTOJŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMAS

2009 m. gegužės 22 d. Higienos institutas, LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Europos socialinio fondo agentūra pasirašė projekto finansavimo ir administravimo sutartį Nr. P1-1.1-SADM-10-V-01-007/D4-119. Projektas finansuojamas pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 1 prioriteto „Kokybiškas užimtumas ir socialinė apsauga“ VP1-1.1-SADM-10-V priemonę „Sveikatos specialistų, prisidedančių prie sergamumo ir mirtingumo nuo pagrindinių neinfekcinių ligų mažinimo, kvalifikacijos kėlimas“ (2009–2014 m.). Projektas įgyvendinamas kartu su partneriais – Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos bei Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centrais.

Atsižvelgiant į nuolatinę mokslo ir praktikos pažangą šiuo projektu siekiama suteikti visų lygių visuomenės sveikatos priežiūros specialistams (toliau – VSPS) ir slaugos darbuotojams naujų profesinės kvalifikacijos žinių ir praktinių įgūdžių, reikalingų efektyviai pagrindinių neinfekcinių ligų, įskaitant širdies ir kraujagyslių, onkologinių ligų, taip pat traumų ir psichikos sveikatos sutrikimų prevencijai. Numatyta, kad projekto metu profesinę kvalifikaciją kels ir specialiąsias kompetencijas tobulins 1 255 specialistai (skaičiuojant unikalius asmenis).

Projekto tikslas – išplėsti visuomenės sveikatos priežiūros specialistų ir slaugos darbuotojų bendrąsias ir specialiąsias kompetencijas, tobulinant jų kvalifikaciją ir gerinant kvalifikacijos kėlimo bei tęstinio mokymo galimybes ir taip prisidėti prie sergamumo bei mirtingumo nuo pagrindinių neinfekcinių ligų mažinimo.

Projektas suteikia galimybę VSPS pagilinti žinias ir sutvirtinti gebėjimus keturiose srityse:

- sveikatos stiprinimo, sveikos gyvensenos, širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos;
- onkologinių ligų prevencijos;
- traumų ir kitų išorinių mirties priežasčių sąlygotų būklių prevencijos;

- psichikos sveikatos stiprinimo, psichikos sutrikimų, įskaitant priklausomybės ligas, prevencijos.

Per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį tobulinant VSPS specialiąsias kompetencijas buvo numatyta organizuoti 40 mokslinių ir praktinių konferencijų, 23 mokymo kursus, 100 asmenų stažuotes ES šalyse, Šveicarijoje ar valstybėse, pasirašiusiose Europos ekonominės erdvės susitarimą, o tobulinant VSPS bendrąsias kompetencijas organizuoti 120 val. trukmės anglų kalbos kursus, kuriuos turės galimybę baigti 200 VSPS.

Vykdamas projektą ir asmens sveikatos priežiūros funkcijas atliekantiems Lietuvos slaugos specialistams sudarytos sąlygos įgyti ir tobulinti kvalifikaciją. Vykdoma tobulinimosi programa „Psychosocialinė reabilitacija asmenims, turintiems psichikos sveikatos sutrikimų“, sudaryta atsižvelgiant į šių dienų aktualijas ir besivadovaujant Lietuvos ir Europos Sąjungos šalių profesinio rengimo rekomendacijomis bei standartais. Planuojama, kad per visą projekto vykdymo laikotarpį kvalifikaciją pakels 150 slaugos darbuotojų.

2009–2012 m. įgyvendinant projektą įvykdytos beveik visos suplanuotos veiklos, o vykdamas viešuosius pirkimus sutaupyta projektui skirtų lėšų. Atsižvelgiant į Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas, projekto partnerių siūlymus ir išsakytus poreikius kreiptasi į Europos socialinio fondo agentūrą dėl projekto sutaupyto lėšų panaudojimo ir projekto finansavimo bei administravimo sutarties pakeitimo.

2013 m. pradžioje atliktas neesminis projekto keitimas ir suplanuoti papildomi kvalifikacijos kėlimo renginiai. Didžioji jų dalis skirta 2011 m. pradėtam VSPS, vykdančių sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ugdymo įstaigose, perkvalifikavimui. Sveikatos apsaugos ministro 2011 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. V-504 „Dėl Visuomenės sveikatos priežiūros specialisto, vykdančio sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ugdymo įstaigose, kvalifikacinių reikalavimų aprašo patvirtinimo“ nustatyti nauji reikalavimai asmenims,

einantiems ar pretenduojantiems eiti visuomenės sveikatos priežiūros specialisto pareigas ikimokyklinio ugdymo įstaigose. 2013 m. organizuota *19 trijų dienų trukmės mokymo kursų* Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Tauragėje, Mažeikiuose ir Utenoje. Juose dalyvavo 475 ikimokyklinio ugdymo įstaigų VSPS. Sveikatos apsaugos ministerijos pavedimu kursų programos parengtos VSPS, vykdančioms sveikatos priežiūros funkcijas ikimokyklinėse ugdymo įstaigose, ir suderintos Sveikatos apsaugos ministerijos 2011 m. liepos 15 d. raštu Nr. 10-(22.2-12)-5402. Kursai organizuoti temomis: sveikatos stiprinimas, sveikos gyvensenos skatinimas, širdies ir kraujagyslių ligų prevencija (7), traumų bei kitų išorinių mirties priežasčių prevencija (6), psichikos sveikatos stiprinimas, psichikos sutrikimų, įskaitant priklausomybės ligas, prevencija (6 kursai).

Įgyvendinant projektą 2009–2012 m. organizuotos visos suplanuotos konferencijos, iš viso 40 renginių. Visuose Lietuvos regionuose vykdyta keturių projekto sričių veikla. Renginiuose turėjo galimybę dalyvauti didžioji Lietuvos visuomenės sveikatos priežiūros specialistų dalis. Remiantis statistiniais duomenimis Lietuvoje, lyginant su kitomis šalimis, viena iš didžiausių problemų yra širdies ir kraujagyslių susirgimai ir mirtingumas nuo šių ligų, todėl ir toliau išlieka labai svarbi šių susirgimų prevencija, sveikatos stiprinimas ir žinių sklaidimas visuomenėje. Į tai atsižvelgiant 2013 m. papildomai iš sutaupytų lėšų buvo organizuotos projekto sveikatos stiprinimo, sveikos gyvensenos, širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos srities *2 konferencijos* „Visuomenės sveikatą lemiantys veiksniai ir jų valdymas“ Klaipėdoje ir Kaune. Jose dalyvavo 150 VSPS.

VSPS sėkmingai naudojami projekto teikiama galimybė kelti profesinę kvalifikaciją dalyvaujant tarptautiniuose renginiuose užsienio šalyse. Projekto įgyvendinimo laikotarpiu (per 5 metus) buvo numatyta apmokyti po 25 specialistus kiekvienoje projekto srityje (iš viso 100 asmenų). Lietuvos mastu tai nėra didelis skaičius ir, kaip parodė projekto įgyvendinimo patirtis, ES šalių organizuojamuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose norėjo dalyvauti gerokai daugiau specialistų. Dalyvaujant tokiuose renginiuose sudaromos galimybės susipažinti su užsienio šalių patirtimi, pasidalyti savo šalies pasiekimais, sudalyvauti pažangiausiuose ES visuomenės sveikatos srities renginiuose ir tą informaciją panaudoti savo darbe bei perteikti kolegoms. Papildomai iš sutaupytų lėšų buvo numatytos 35 VSPS stažuotės ES šalių organizuojamuose renginiuose. 2013 m. iš viso 59 VSPS

turėjo galimybę kelti profesinę kvalifikaciją dalyvaujant tarptautiniuose renginiuose užsienio šalyse. Lietuvos VSPS dalyvavo Neinfekcinių ligų prevencijos seminare Helsinkyje ir Joensuu (Suomija), seminare „Profesinė sveikata ir sauga: darbo sąlygų gerinimas Europoje“ Briuselyje (Belgija), tarptautinėje *Nordic* saugos tyrimų konferencijoje „Traumų prevencijos ir saugos užtikrinimo naujos strategijos“ Bymose Hegn (Danija), tarptautinėje konferencijoje „Darbas ir gerovė – aktyvus senėjimas darbe“ Helsinkyje (Suomija), 2-ajame pasauliniame sveikatos saugos kongrese Heidelberge (Vokietija), 4-ojoje Europos sveikatą stiprinančių mokyklų konferencijoje Odensėje (Danija) ir 6-ojoje Europos visuomenės sveikatos konferencijoje EUPHA „Sveikata Europoje: ar mes čia dar vis? Mokymasis iš patirties ir ateities kūrimas“ Briuselyje (Belgija).

2013 m. Kaune ir Klaipėdoje organizuoti 120 val. trukmės anglų kalbos kursai, kuriuos baigė 40 VSPS.

Įgyvendinant 2009–2012 m. projekto veiklas, kvalifikaciją kėlė 150 slaugos darbuotojų, kaip ir buvo planuota. Tačiau remiantis projekto partnerio Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centro rekomendacijomis, išsakytu jų poreikiu dėl Psichiatrinių krizių intervencijos stacionaro ir dienos stacionaro paslaugų teikimo suaugusiesiems tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. vasario 12 d. įsakymu Nr. V-118 (Žin., 2010, Nr. 22-1023), reikalavimų įgyvendinimo, kai didelis dėmesys skiriamas paslaugas teikiančių asmenų kompetencijai tobulinti, taip pat ir psichikos sveikatos slaugytojui, kuris užtikrina intensyvią psichiatrines slaugą, iš sutaupytų projekto lėšų buvo suplanuoti papildomi šių darbuotojų mokymai. 2013 m. Palangoje ir Druskininkuose organizuota *10 penkių dienų trukmės praktinių mokymų* pagal programą „Psichosocialinė rehabilitacija asmenims, turintiems psichikos sveikatos sutrikimų“, kuriuose dalyvavo 150 slaugos darbuotojų.

2013 m. vykdamas projekto veiklas dalyvavo 362 unikalūs asmenys, iš jų 357 moterys ir 5 vyrai. Mokymų dalyvių struktūra pagal lytį atspindėjo bendrą darbuotojų situaciją Lietuvos visuomenės sveikatos srityje. Pažėdžiamoms grupėms priklausė 37 asmenys (10,2 proc.). Mokymuose dalyvavo 22 asmenys (6,1 proc.) iki 25 m. amžiaus, 117 (32,3 proc.) – iki 45 m., 121 (33,4 proc.) – iki 55 m., 93 (25,7 proc.) – iki 65 m. ir 9 dalyviai (2,5 proc.) buvo vyresni nei 65 m. amžiaus.

Projekto įgyvendinimo laikotarpiu 2009–2013 m. iš viso organizuotos 42 mokslinės ir praktinės konferencijos, kuriose dalyvavo daugiau kaip

3 000 VSPS, 39 kvalifikacijos kėlimo kursuose dalyvavo 975 ir 3 moksliniuose praktiniuose mokymuose – 45 VSPS, 20 slaugos darbuotojų praktinių mokymų baigė 300 slaugos darbuotojų, anglų kalbos kursuose žinias gilino 200 VSPS, taip pat organizuotos 132 VSPS stažuotės ES šalių organizuojamuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose.

Įvertinus tarpinius projekto rezultatus ir dalyvių pildytas Bendrai iš Europos socialinio fondo lėšų finansuojamo projekto dalyvių apklausos anketas, 2009–2013 m. iš viso projekto veiklose dalyvavo ir sėkmingai baigė mokymus bei pripažintus kvalifikacijos kėlimo pažymėjimus gavo 2 120 unikalių dalyvių. Projekte planuotų unikalių dalyvių skaičius 68 proc. viršytas.

2014 m. pradžioje pasirašytas projekto sutarties ir biudžeto pakeitimas dėl papildomai sutaupytų lėšų panaudojimo. Projekto vykdymo laikotarpis pratęstas iki 2014 m. pabaigos. Atlikus viešųjų pirkimų procedūras toliau bus organizuojami VSPS kvalifikacijos kėlimo renginiai.

Visą informaciją apie įvykdytus ir planuojamus projekto renginius galima rasti projekto vykdytojo Higienos instituto svetainėje www.hi.lt naujienų rubrikoje ir skyriuje „ES paramos programa“.

Projekto vadovė Aušra Grigošaitienė
Higienos institutas
El. paštas: ausra.grigosaitiene@dmc.lt